

1 . Adamclisi | Județ: Constanța | Punct: Cetate | Anul: 2009

Anul: 2009

Cod RAN: 60892.08

Perioade: Antichitate, Evul Mediu

Epoci: Epoca romană timpurie, Epoca romană târzie, Epoca medievală timpurie

Tipuri sit: locuire, descoperire funerară, exploatare/carieră, tip neprecizat, amenajare/construcție

Categorii sit: Apărare (construcții defensive), Domestic, Neatribuit

Autori: Nicolae Alexandru, Alexandru Alexiu, Alexandru Barnea, Vitalie Bodolică, Ioana Bogdan Cătănicu, Adrian Bucurei, Ionuț Cerveanu, Florina Chitea, Cătălin-Petre Constantin, Monica Constantin, Robert Constantin, Alexandra Dolea, Filica Drăghici, Monica Dragostin, Emilian Gămureac, Dumitru Ioane, Adrian Nicolae Ionescu, Mihai Severus Ionescu, Matei Mezincescu, Alina Mușat, Mirel Nicolae, Corina Pană, Adriana Panaite, Gheorghe Papuc, Răzvan Plederer, Florin Scurtu, Călin Dan Ștefan, Maria Magdalena Ștefan, Gabriel Talmațchi

Instituții: Muzeul de Arheologie "Callatis", Mangalia, Muzeul de Arheologie "Callatis", Mangalia, Universitatea București, Facultatea de Istorie, Muzeul de Istorie Națională și Arheologie Constanța, Institutul de Arheologie și Istoria Artei, Cluj-Napoca, Universitatea București, Facultatea de Istorie, Universitatea București, Facultatea de Istorie, Universitatea București, Facultatea de Geografie și Geologie, Instiuție Nedefinită, Instiuție Nedefinită, Muzeul de Arheologie "Callatis", Mangalia, Universitatea București, Facultatea de Istorie, Universitatea București, Facultatea de Istorie, Universitatea București, Facultatea de Istorie, Ministerul Culturii, Universitatea București, Facultatea de Geografie și Geologie, Universitatea București, Facultatea de Istorie, Institutul de Arheologie "Vasile Pârvan", București, Universitatea București, Facultatea de Geografie și Geologie, Universitatea București, Facultatea de Istorie, SC Digital Domain SRL București, Universitatea București, Facultatea de Istorie, Institutul de Arheologie "Vasile Pârvan", București, Muzeul de Istorie Națională și Arheologie Constanța, Universitatea București, Facultatea de Istorie, SC GEI PROSECO SRL, București, SC Digital Domain SRL București, SC Digital Domain SRL București, Muzeul de Istorie Națională și Arheologie Constanța

Raport

Scopul proiectului a constat în completarea informațiilor planimetrice și stratigrafice precum și corelarea cronologică a secvențelor constructive ce preced și succed basilica C. Cercetările începute în 1904 de Gr. Tocilescu au stabilit planimetria edificiului paleocreștin, cercetările ulterioare conducând la identificarea unor elemente constructive ce aparțin unor faze urbane distincte, faze ce pot fi încadrate cronologic între sec. III-VII p.Chr.

Din punct de vedere geologic, amplasamentul face parte din podișul dobrogean, pentru zonă fiind caracteristice formațiunile cuaternare reprezentate prin loessuri macroporice de origine eoliană, prafuri argiloase și argile loessoide. La data efectuării cercetărilor nivelul pânzei freatice nu a fost întâlnit în forajele geo, fiind situat în zonă sub adâncimea de 6 m. Zona nu se evidențiază prin fenomene fizico-geologice active (alunecări sau prăbușiri). Situl este situat la cca. 2 km NV de com. Adamclisi, jud. Constanța și are cotele altimetrice cuprinse între +54 m și +67 m față de cota Mării Negre.

Pentru a face legătura cu cercetările anterioare efectuate în zonă, s-a început prin a se face o curățenie generală în spațiul dintre basilica C și curțina de V a orașului târziu.

A fost curățat pavajul atrium-ului (NIII conform arh. M. Mărgineanu), nivelul de călcare constituind reperul de nivelment pentru cercetarea efectuată (cota 0 = + 59,194 m). Pavajul a cărui legătură cu nava centrală a fost ruptă de cercetările antebelice, se păstrează pe o suprafață de 4,20 x 3 m, păstrat pe cinci rânduri de dale de calcar, cu dimensiunile aproximative: 0,60 x 0,60 m.

În acest spațiu au fost trasate, în campania din 2009, șapte secțiuni, orientate E-V, cu martori stratigrafici de 1 m între ele, după cum urmează:

- SI, de 10 x 2 m, este delimitată la S de pavajul atrium-ului și la 4,5 m V de zidul basilicii C;
- SII, de 5 x 2 m, la S de SI, este delimitată la E de zidul unei locuințe târzii;
- SIII, în prelungirea SI, de 13,5 x 2 m, trasată până în zidul de incintă;
- SIV, la N de SI, de 10 x 2 m;
- SV, la N de SIV, de 10 x 2 m;
- SVI, în continuarea lui SIV, trasată spre V, cu dimensiunile de 8,5 x 2 m, până în zidul de incintă;
- SVII, la S de SII, de 7 x 2 m, delimitată la E de locuința târzie amintită mai sus.

La sfârșitul cercetării, după înregistrare, au fost desființați martorii, dintre SI și SII, respectiv dintre SII și SVII, extinzându-se spre S cu încă 1 m cercetarea.

SI. În capătul de E, la -1,02 m (față de cota „0” de mai sus), pe o lungime de 1,72 m, a fost curățat și identificat zidul cisternei, care a fost construit în cofrag, din fragmente de calcar înecate într-un mortar alb cu praf de cărămidă. Lipit de zidul cisternei, continuă spre V, până în capătul secțiunii, un pat de mortar, pe alocuri deteriorat, cu o grosime de 0,05 m, pe care se păstrează în negativ urmele unui dalaj.

Stratigrafia s-a conservat doar sub pavajul atrium-ului, unde s-a observat un strat galben brun, ce a constituit umplutura pe care a fost construit edificiul paleocreștin. În dreptul pavimentului se păstrează, la -0,82 m, negativul unei dale de calcar cu lățimea de 0,92 m, ce constituia, împreună cu dalele de calcar descoperite la N de pavajul basilical, un traseu de dale păstrate în formă de L, cu deschiderea spre V. În componența acestui pavaj, la N de S V, a fost cercetată și o cărămidă de 0,36 x 0,36 m.

SII. La -0,72 m, a fost cercetat un pavaj din dale de calcar, care intră la E sub un zidul unei locuințe târzii. Zidul are o lățime de cca. 0,70 m (este cartat pe planuri mai vechi), și este construit din blochete de calcar legate cu pământ. Materialul numismatic descoperit pe pavaj, datează funcționalitatea acestuia după sec. IV p. Chr.

SIII. În capătul de E, pe o lungime de 2,5 m, a fost cercetat același pavaj descoperit în SII, la -0,80 m. Aici s-a observat mai bine cum dalele pavajului se așează pe patul de mortar descris în SI. La 8,5 m față de capătul de E al secțiunii reapare nivelul șapei de mortar, la -1,43 m, nivel rupt pe o lățime de 0,54 m de cercetările lui Gr. Tocilescu; astfel, nu se mai păstrează legătura stratigrafică cu zidul de incintă.

A fost efectuat un sondaj până la -2,30 m, unde s-au surprins limitele sudice ale unei gropi ovale, cu lățimea de 1,20 m, care continuă și în SVI, având o lungime de 2,50 m.

SIV. La 0,5 m față de capătul de E, în martorul dintre SI și SIV, a fost identificată o bază de coloană, cu soclu înalt, dimensiunile în plan ale soclului, 0,54 x 0,54 m. Baza se încadrează în tipul 1.21, raza suprafeței circulare de 0,26 m, orificiul de montare circular cu diametrul de 0,13 m.

În urma cercetării acestei secțiuni, sub vegetal, a fost identificat un nivel de dărâmătură, la -1,08 m, compusă din blocuri de calcar. Aici a fost descoperit un capitel corintic din calcar, suprafața de contact cu fusul are diametrul de 0,46 m, se păstrează pe o înălțime de 0,45 m; decorat cu frunze de acant dispuse în două registre. G. Murnu, considera acest tip de capitel drept post-theodosian². Pe suprafața de contact au fost identificate axele radiale de trasaj care împarte registrele decorului, realizate prin incizii.

În stratul de dărâmătură au mai fost descoperite un fragment de piuă și un opaiț întregibil de sec. VI p. Chr. Nivelul de dărâmătură precedat de patul de mortar, cercetat spre capătul de V al secțiunii, a fost descoperit la -1,20 m.

SV. La cca. -1,10 m, au fost identificate urmele șapei de mortar, între m. 0 - 2, 5,8 - 6,8 și 7,7-8,2 față de capătul de E. În nivelul de dărâmătură, identificat și în SIV, a fost descoperit un fragment al unei piese de antablament fasciată și cu denticuli.

SVI. În c.1-2, într-un strat de pământ galben, a fost cercetată groapa identificată și în SIII. Groapa are

peretii verticali, lăţimea de 1,30 m şi o profilatură circulară spre N. Cercetarea s-a oprit la -2,50 m, din interiorul gropii recuperându-se fragmente ceramice, ţigle (tegulae bipedales), fragmente litice, fără a se atinge fundul gropii. Groapa este căpăcuită de un strat de lut galben, grosime 0,15 m, pe care este aşezat un fragment de bloc de parament (0,44 x 0,51 m) din calcar cu bosaj; blocul de parament se află la adâncimea de -1,85 m. Nivelul de lutuială, care căpăcuieşte groapa, continuă spre V până în dreptul unui zid din piatră legată cu pământ. Zidul intră în marmorul de S, la -1,55 m, are orientare NV-SE, lăţimea 0,50 m şi se păstrează pe o lungime de 1,40 m. În c.3 - 4, la -1,45 m, s-a cercetat şapa de mortar peste care au fost descoperite resturile unor amenajări rudimentare din piatră şi chirpici. În capătul de V al secţiunii, patul de mortar este tăiat de compartimentarea târzie ce se adosează zidului de incintă. Şanţul efectuat de Gr. Tocilescu, pentru a dezveli zidul de incintă, taie, pe o lăţime de cca. 0,50 m, legătura dintre compartimentarea târzie cu şapa de mortar de zidul de incintă.

În profilul de S, în profunzime, începând cu -0,80 m faţă de nivelul de călcare actual, se observă cum şapa de mortar se leagă de plinta zidului de incintă. Cercetările din această secţiune au dus la recuperarea a numeroase materiale ceramice de epocă romană-timpurie, precum şi a unor fragmente ceramice preistorice rulate.

SVII. A continuat, la S de SII, dezvelirea pavajului de la V de cisternă care şi aici este suprapus de locuinţele târzii. Pavajul este constituit din dale mari de calcar, cu forme oarecum regulate, dimensiunile de cca. 0,60 x 0,60 m. Limita pavajului la S este pe linia zidului cisternei din această parte, ceea ce confirmă amenajarea unei deschideri de acces mai largă la V de cisternă, măcar pentru sec. IV p.Chr.3 După curăţarea şi identificarea materialului numismatic, vom fi în măsură să oferim repere cronologice mai stricte.

Pe baza rezultatelor cercetărilor din anul 2009, sector C, putem oferi o succesiune de faze constructive şi stratigrafice (începem de la ultima faza).

Faza V: zidurile edificiilor târzii ce suprapun pavajul din SII şi SVII, compartimentarea ce se leagă de zidul de incintă şi taie şapa de mortar din SVI; amenajarea cu chirpic din SVI; nivelul de dărâmtură din SIV şi SV.

Faza IV: nivelarea şi umplutura din SI şi SIV; nivel construcţie atrium basilică; pavajul stradal la N de SV.

Faza III: nivel construcţie cisternă, şapa de mortar cu pavajul din SI, SII, SIII, SIV, SV şi SVI; pavajul păstrat în formă de L amintit mai sus la descrierea SI; zidul de incintă.

Faza II: nivelul de lut din SVI, pe care stă zidul legat cu pământ din c.3 şi blocul de parament căzut.

Faza I: groapa de formă ovală din SIII şi SVI, în care au fost descoperite tegulae bipedales, fragmente ceramice şi blochete de calcar.

A fost curăţată şi reînregistrată caseta efectuată la S de zidul cisternei, cu această ocazie au fost cercetate două gropi care conţineau şi resturi menajere.

În perioada 15-21.07.2009, la S de basilica-cisternă, a fost reluată o săpătură de sondaj mai veche în C1, cu scopul de a înregistra profilele. La adâncimea de cca. -2 m secţiunea fost împărţită în jumătate de la E la V şi ne-am adâncit în partea de S, peretele de E având lungimea de 1,5 m, iar cel de V 1,47 m. În partea de E, pământul a devenit foarte tare, fiind amestecat cu dărâmtură de cărămizi. La -2,5 m a fost identificat un nivel de lut. Adâncimea maximă atinsă a fost de -2,63 m, fiind surprinse 3 gropi menajere, 2 pe profilul de E, una pe cel sudic, cu ceramică romană târzie până la timpurie, oase de animale, zgură, fier, şi un posibil fragment de ceramică Latène (pastă gri, grosieră).

A fost conservat edificiul adosat zidului de incintă, lângă turnul porţii de V, acesta are următoarele caracteristici: este realizat din blochete de calcar legate cu pământ, se păstrează pe 2-3 asize, cu o lăţime de 0,70 m; latura de S a cărei legătură cu zidul de incintă a fost ruptă de cercetările anterioare, are o lungime de 6,25 m; latura de E cu lungimea de 5,18 m; latura de N se păstrează pe o lungime de 2,37 m.

În momentul curăţării zidurilor, a fost descoperită, între pietrele zidului de pe latura de S, o monedă de bronz, care urmează a fi curăţată şi identificată. Latura de S a compartimentării se situează la 5,5 m de intrarea în turn şi 14,85 m până la limita sudică a porţii de V.

Pietrele au fost repositionate pe linia zidului și întărite într-un miez de mortar pentru consolidare; peste s-a adăugat pământ.

Informații suplimentare online

[Raportul 4269 din cronica.cimec.ro](#)

[Localizare pe hartă, folosind Mapserver Cimec.ro](#)
